

II Podhalańska Wystawa Zwierząt Hodowlanych (Ludźmierz, 6–7 lipca 2013)

Kolejna Wystawa Regionalna, zorganizowana na Podhalu jest kontynuacją Wystaw, które odbyły się w 2010 r. w Maruszynie oraz w 2012 r. w Klikowej.

Organizatorami Wystawy byli:

- Gmina Nowy Targ,
- Starostwo Powiatowe w Nowym Targu,
- Polska Federacja Hodowców i Producentów Mleka, Przedstawicielstwo i Biuro w Krakowie,
- Małopolskie Towarzystwo Hodowców Bydła w Krakowie,
- Okręgowy Związek Hodowców Koni w Krakowie,
- Regionalny Związek Hodowców Owiec i Kóz w Nowym Targu, Stowarzyszenie HIPPICZNE „Pro Nati” w Ludźmierzu.

Patronat Honorowy Wystawy sprawowali Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Stanisław Kalemba i Marszałek Województwa Małopolskiego, Marek Sowa.

Wystawa była finansowana z Funduszu Promocji Mleka oraz przez wielu sponsorów, m.in. Gminy Podhalańskie, wystawców maszyn rolniczych, Okręgową Spółdzielnię Mleczarską „Mlekovita”, Instytut Zootechniki PIB w Krakowie.

W pięknym otoczeniu gór i zbiorników wodnych Organizatorzy Wystawy zapewnili zwiedzającym szeroki przegląd różnych ras zwierząt gospodarskich, które zgodnie z regulaminem Wystawy zostały dopuszczone do prezentacji. Komisarzem Wystawy był prof. Jan Trela z Instytutu Zootechniki, a opiekę weterynaryjną nad zwierzętami sprawował lek. wet. Józef Baraniak z Gabinetu Weterynaryjnego w Nowym Targu.

Wśród prezentowanych ras bydła najliczniejszą grupę stanowiły zwierzęta rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej (phf) odmiany czarno-białej i czerwono-białej o jednostronnie

mlecznym kierunku użytkowania. Pozostałe rasy to: polska czerwona, polska czerwono-biała (obydwie rasy są objęte programem ochrony zasobów genetycznych – za realizację którego hodowcy otrzymują odpowiednie dotacje finansowe) oraz simentalska o kombinowanym kierunku użytkowania w typie mięsno-mlecznym.

Krajowe pogłowie bydła charakteryzuje się cechami o istotnym znaczeniu gospodarczym i ekonomicznym:

- dobrym wykorzystaniem pasz gospodarskich,
- poprawną budową wymienia i jego przydatnością do doju mechanicznego,
- dobrą płodnością, dobrymi cechami macierzyńskimi oraz prawidłową budową nóg i racic, a także ładną sylwetką (pokrojem), odpowiadającą wzorcowi rasowemu,
- dobrymi wynikami produkcyjnymi i właściwym składem mleka w rasach mlecznych oraz dobrymi cechami opasowymi i rzeźnymi, a także dobrymi właściwościami fizykochemicznymi i organoleptycznymi mięsa.

Stan hodowli w woj. małopolskim – populacja krów ogółem 105 000, w tym pod kontrolą użytkowości mlecznej 10 873 krowy o średniej wydajności w 2012 r. – 5758 kg mleka – 4,17% tłuszczu – 3,30% białka.

Wydajność dla poszczególnych ras wynosiła:

- phf odm. cb – 7539 kg – 4,13% tłuszczu – 3,30% białka,
- phf odm. czb – 5791 kg – 4,23% tłuszczu – 3,31% białka,
- simentalska – 4941 kg – 4,07% tłuszczu – 3,31% białka,
- polska czerwona* – 3919 kg – 4,35% tłuszczu – 3,34% białka,
- polska czarno-biała* – 4 991 kg – 4,13%

- tłuszczu – 3,20% białka,
• polska czerwono-biała* – 4531 kg –
4,09% tłuszczu – 3,23% białka.

*Rasy objęte programem ochrony zasobów genetycznych.

Kolejną grupą zwierząt, prezentowanych na Wystawie były owce, których populacja z roku na rok maleje – co jest wielką szkodą dla rejonów podgórskich i bieszczadzkich ze względu na występujące tam znaczne obszary użytków zielonych. Na Wystawie prezentowano zwierzęta, należące do różnych ras owiec: polska owca górska, cakiel podhalański, polska owca górska odmiana barwna, owca olkuska, polska owca pogórza.

Następna grupą zwierząt, pilnie obserwowaną i podziwianą ze względu na miłość do nich, były konie (klacze) różnych ras, m.in. konie rasy małopolskiej, polski koń zimnokrwisty, konie rasy śląskiej.

Miłym dodatkiem na Placu Wystawowym było stoisko z gołębiami pocztowymi, które prezentował Stanisław Kozioł z Polskiego Związku Hodowców Gołębi Pocztowych, Oddział w Waksmund.

Szczególne zainteresowanie, głównie u dzieci budziła stawka małych cieląt, należących do młodych hodowców, którzy z dumą prezentowali swoich podopiecznych. Dzieci, zachowując tradycję regionalną, podobnie jak ich rodzice występowali w pięknych strojach ludowych.

Ocenę prezentowanych zwierząt prowadziły poszczególne Komisje.

Bydło

Wszystkie rasy oceniane były przez Komisję w składzie: Krzysztof Gałązka z PFHBiPM i Wiesław Iwulski, znany hodowca bydła phf na Podhalu.

W grupie jałówek cielnych czempionem została **Bela** z obory Józefa Fica z Nowej Wsi Szlacheckiej, a wiceczempionem **Elka** z ZD IZ PIB Rudawa Sp. z o.o., obora w Kobylanach. Spośród krów pierwiastek rasy phf odm. cb czempionem wybrano krowę **Brenda** z ZS RCKU Czernichów, a wiceczempionem krowę **Belka** z obory Józefa Fica z Nowej Wsi Szlacheckiej. Z grupy krów, będących w drugiej laktacji, rasy phf odm. cb czempionatem uhonoro-

wano krowę **Sonica** z ZS RCKU Czernichów. W grupie krów, będących w III laktacji i wyższej, rasy phf. odm. cb czempionem została **Alaska** z ZS RCKU Czernichów, a wiceczempionem **Estonia** z gospodarstwa Andrzeja Radeckiego z Kacwin. Spośród krów rasy phf odm. czb, bez uwzględniania kolejności laktacji, na czempiona wybrano krowę **Jagódka 2** z obory Stanisława Zajęca z Działu, a na wiceczempiona krowę **Łezka** z hodowli Pawła Buły z Morawczyny. W grupie krów rasy polskiej czerwono-białej (rezerwa genetyczna) czempionat przyznano krowie **Łatka** z gospodarstwa Pawła Buły z Morawczyny, a wiceczempionat krowie **Kulka** z obory Marii Zdybał z Tarnawy. W grupie krów rasy polskiej czerwonej, bez wydzielania rezerwy genetycznej, czempionat otrzymała krowa **Bika** z hodowli Jana Solarczyka z Wróblówki, a wiceczempionat krowa **Wiśnia** z obory Tadeusza Szymusiaka z Załucznego. Spośród krów rasy simentalskiej, które budziły podziw ze względu na swą wielkość i umaszczenie, czempionem wybrano krowę **Gundi** z obory Zbi-gniewa Gaca z Nadolan, a wiceczempionem krowę **Bianka** z hodowli Ryszarda Walczaka z Jasienicy Rosielnej.

Super czempionem Wystawy została krowa **Bika** PL005123574377 z hodowli Jana Solarczyka z Wróblówki, nr kat. 71, ur. 26.12.2006, po matce Berta PL005049701208G i ojcu Fjembe DK34974, o maksymalnej wydajności w 305-dniowej laktacji – 6239 kg mleka, 3,88% tłuszczu i 3,16% białka.

Na zakończenie oceny bydła odbył się pokaz cieliczek, oprowadzanych przez „Młodych Hodowców”, zorganizowany przez MCB Sp. z o.o. w Krasnem. Oprowadzający bardzo ładnie prezentowali się w strojach regionalnych; zostali również obdarowani licznymi nagrodami i dyplomami.

Owce

Kolejną grupą zwierząt, którą oceniała Komisja w składzie: Jan Jonczy i Dorota Kulis, były owce w ilości 25 sztuk.

W pierwszej kolejności oceniono 10 tryków w 5 rasach, przyznając wszystkim zwierzętom I lokaty, dyplomy i nagrody pieniężne, a najlepszym i najładniejszym – czempionaty.

Były to następujące zwierzęta: tryk rasy polska owca górska, nr kat. 2 PL100013817098

oraz tryk rasy cakiel podhalański, nr kat. 7 PL100013817463 z gospodarstwa Stanisława Rekowskiego ze Szlachtovej; tryk rasy polska owca górską odmiana barwna, nr kat. 14 PL100011955037 z hodowli Piotra Pietraszka z Krempachów; tryk rasy olkuskiej, nr kat. 19 PL100007733250 z owczarni Tomasza Korczyńskiego z Imbramowic; tryk rasy polska owca pogórza, nr kat. 27 PL100011707070 z gospodarstwa Krzysztofa Fudali z Olszówki.

Wśród maciorek czempionaty uzyskały: maciorka rasy polska owca górską, nr kat. 3 PL10013817142 oraz maciorka rasy cakiel podhalański, nr kat. 9 PL10013817548 z gospodarstwa Stanisława Rekowskiego ze Szlachtovej; maciorka rasy polska owca górską odmiana barwna, nr kat. 17 PL100011955174 z hodowli Piotra Pietraszki z Krempachów; maciorka rasy olkuskiej, nr kat. 23 PL100014283779 z owczarni Tomasza Korczyńskiego z Imbramowic; maciorka rasy polska owca pogórza, nr kat. 30 PL100011707100 z gospodarstwa Krzysztofa Fudali z Olszówki.

Wszystkie maciorki w ilości 15 sztuk uzyskały I lokaty, dyplomy i nagrody pieniężne, a Komisja oceniająca poszczególne zwierzęta stwierdziła ich wysoką jakość genetyczną, zgodność ze wzorcem rasy oraz bardzo dobre przygotowanie na Wystawę.

Konie

Grupą zwierząt, której przyglądała się znaczna część publiczności i rolnicy były konie, które oceniała Komisja w składzie: Ewelina Cześniak, Tomasz Dobek, Paweł Pasiut.

W sumie oceniono 22 klacze w trzech rasach, wybierając po czempionie i wiceczempionie w każdej rasie.

Spośród klaczy rasy małopolskiej czempionem została **Korsyka**, nr kat. 5 – właściciel Andrzej Woda z Klimkówki, a wiceczempionem **Dworska Pani**, nr kat. 4 – właściciel Jan Dobek z Rogoźnika. W rasie koni zimnokrwistych czempionem uhonorowana została klacz **Sara**, nr kat. 14 – właściciel Sebastian Łabuz z Siemiechowa, a wiceczempionem klacz **Malwa**, nr kat. 11 – właściciel Hieronim Gacek z Siedlisk. Rasę koni śląskich reprezentowały klacze Marii Ścisłowicz z Ludźmierza – czempionka klacz **Arabella**, nr kat. 16 oraz wiceczempionka klacz **Bella Rosa S**, nr kat. 22.

Komisja oceniająca klacze podkreśliła ogromny postęp w prezentacji i pielęgnacji zwierząt przygotowywanych na Wystawę, jaki obserwuje się od wielu lat.

Po przeprowadzonej ocenie zwierząt na Placu Wystawowym odbyły się występy zespołów muzycznych, m.in.: „Góral Boliwia”, „Hojnaj” z Dursztyna oraz zespołów tanecznych „Hertz” i „Karmelki” z WDK Krempachy, a także zespołów regionalnych „Jaferniocek” z Ostrowska i „Kurniawa”.

W drugim dniu Wystawy po uroczystej Mszy Świętej, odprowadzonej w intencji hodowców, rolników, organizatorów i uczestników w Sanktuarium Matki Boskiej Ludźmierskiej, nastąpiło uroczyste otwarcie II Podhalańskiej Wystawy Zwierząt Hodowlanych z udziałem licznie zaproszonych gości oraz gospodarzy i organizatorów. Byli wśród nich m.in.: Wójt Gminy Nowy Targ Jan Smarduch i jego zastępca Marcin Kolasa, Prezes MTHB Zbigniew Młyński, Poseł na Sejm Anna Paluch, starosta nowotarski Krzysztof Faber, wójtowie gmin: Szaflary – Stanisław Ślimak i Czarnego Dunajca – Józef Babicz, Prezydent PFHBiPM Leszek Hądzlik i wiceprezydent Stefan Glonek. Instytut Zootechniki PIB w Krakowie reprezentował Zastępca Dyrektora Robert Eckert, a Marszałka Województwa Małopolskiego – Anna Szczęch. Obecni byli również: Prezes Małopolskiego Związku Hodowców Koni w Krakowie Zenon Podstawski, Dyrektor Regionalnego Związku Hodowców Owiec i Kóz w Nowym Targu Jan Jonczy, Dyrektor MODR w Karniowicach Bronisław Dutka, Prezes KZHB Czerwonego Polskiego w Jodłowniku Waclaw Drożdż oraz Komisarz Wystawy Jan Trela.

Po otwarciu Wystawy nastąpiło wręczenie hodowcom: dyplomów, pucharów oraz nagród rzeczowych przez gości i organizatorów, a całość tej uroczystości prowadzili: Wojciech Rasiński z PFHBiPM w Warszawie, Biuro w Krakowie i Jan Chojnos w pięknym stroju góralskim, a także mówiący gwarą góralską.

W trakcie dalszej części imprezy odbyły się: konkurs „wiedzy rolniczej”, pokaz „puceń” oscypka, pokazy najładniejszych zwierząt (czempionów), wyścigi równoległe koni – a w czasie tych imprez panie z Koła Gospodyń Wiejskich z Pyzówki serwowały w dużym namiocie potrawy regionalne, które – sądząc po długiej

kolejce do „garnków” – musiały smakować.

Do wieczora przygrywały różne zespoły muzyczne, oprócz już wymienionych – „Podhalanie” z Ludźmierza i „Zielony Jawor” z Krem-pachów.

Wystawa spotkała się z dużym zainteresowaniem hodowców i rolników, a także miała znaczące wsparcie finansowe wielu sponsorów. Dlatego też należy sądzić, że w 2014 r. – III Podhalańska Wystawa Zwierząt Hodowlanych też się odbędzie.

W krótkich słowach „serdecznie dziękujemy” wszystkim, którzy przyczynili się do organizacji Wystawy, zorganizowanej na terenie wsi Ludźmierz – najstarszej wsi na Podhalu.

W Ludźmierzu, w 1234 r. rozpoczęli budowę kościoła Cystersi z Jędrzejowa, kończąc ją w 1238 r. i pozostając tu aż do 1824. W wyniku reform józefińskich majątek klasztorny został skonfiskowany na rzecz Funduszu Religijnego (1782), natomiast 7 czerwca 1819 r. nabył go w drodze licytacji Wojciech Przerwa-Tetmajer. W latach 1824–1859 majątek należał do rodziny Homolaczów z Węgier. W 1859 powrócił do Tetmajerów, gdy właścicielem tej posiadłości

został Adolf Przerwa-Tetmajer. W Ludźmierzu urodził się jego syn – poeta Kazimierz Przerwa-Tetmajer.

Znajdujące się we wsi Sanktuarium maryjne jest bazyliką mniejszą i centrum religijnym Podhala, stanowiąc cel wielu pielgrzymek. W Ludźmierzu miało miejsce wydarzenie, uznawane za ważne dla papieża Jana Pawła II. W dniu 15 sierpnia 1963 r. w trakcie uroczystości koronacji figury Matki Boskiej Ludźmierzkiej, której przewodniczył kardynał Stefan Wyszyński, biskup Karol Wojtyła uchwycił w locie berło, które wypadło z ręki rzeźby Madonny. Licznie zgromadzeni górale stwierdzili „ze cosik z tego będzie” – i było. 7 czerwca 1997 r. Karol Wojtyła jako papież odmówił różaniec razem z pielgrzymami w Ogrodzie Różańcowym w Ludźmierzu.

Jan Trela – Instytut Zootechniki
PIB w Krakowie

Wojciech Rasiński – PFHBiPM,
Biuro w Krakowie

Agata Karpowicz – MODR
Karniowice

Nagrodzeni hodowcy

Komisja sędziowska ocenia krowy rasy polskiej czerwonej

Wszystkie oceniane krowy uzyskały I nagrodę, o najładniejsze z nich – tytuły czempiona i wiceczempiona

Podczas pokazu cieliczek, zorganizowanego przez MCB w Krasnem, zwierzęta oprowadzali „Młodzi hodowcy” w pięknych strojach regionalnych

Superczempionka Wystawy – krowa BIKA, rasy polskiej czerwonej
z hodowli Jana Solarczyka z Wróblówki

Czempionka w rasie polskiej czerwono-białej
(z rezerwy genetycznej) – krowa ŁATKA
z gospodarstwa Pawła Buły z Morawczyny

Fot. w art.: Agata Karpowicz – MODR Karniowice